

ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSA

AZ ENSZ NEMZETI EMBERI JOGI INTÉZMÉNYE
NAIH nyilvántartási szám: 40689

Az alapvető jogok biztosának

JELENTÉSE

az AJB-743/2020. számú ügyben

Egy magántanulói kérelem iskolai és fenntartói elbírálásával
összefüggésben

Előadó: dr. Bene Beáta

Érintett szervek:

- Klebelsberg Kuno Általános Iskola és Gimnázium, Budapest
- Közép-Budai Tankerületi Központ
- a Pest Megyei Kormányhivatal Pilisvörösvári Járási Hivatal Gyámhatóság
- Ezüstkör Szociális gondozó Központ Család- és Gyermekjóléti Szolgálat, Solymár

2020.

**Az alapvető jogok biztosának
Jelentése
az AJB-743/2020. számú ügyben**
(előzmény ügy száma: AJB-1525/2019.)

Előadó: dr. Bene Beáta

Az eljárás megindítása

Egy édesanya fordult hozzám gyermekei magántanulói kérelmének elbírálása során tapasztalt problémák miatt. Beszámolt arról, hogy a család mindhárom gyermeke a Klebelsberg Kuno Általános Iskola és Gimnázium (a továbbiakban: Iskola) alsó tagozatos tanulója volt, kérelmezték mindegyik gyermekük számára, hogy tankötelezettségüknek magántanulóként tehessenek eleget. Az édesanya sérelmezte, hogy az igazgató a kérelmüket elsőként 2018. október 15-én a gyermekek szocializációs fejlődésére hivatkozással utasította el, mert azt az iskolai közösségben látta biztosíthatónak. A panaszos szerint az igazgató nem a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 45. § (5) bekezdésben foglaltakat vette figyelembe, ami szerint a tankötelezettség iskolába járással, vagy ha az a tanuló fejlődése, tanulmányainak eredményes folytatása és befejezése szempontjából nem hátrányos, a szülő kérelmére magántanulóként teljesíthető. A szülő utalt arra is, hogy a gyermekjóléti szolgálat által kifejtett álláspont szerint a gyermekek egészséges testi, lelki, szellemi fejlődését a magántanulói státusz nem fogja károsan befolyásolni.

A szülő kifogásolta, hogy a fellebbezést követően a Közép-Budai Tankerületi Központ (a továbbiakban: Tankerület) megsemmisítette az Iskola döntését, de az Iskola a megismételt, 2018. december 12-i döntésében arra hivatkozott, hogy a magántanuló jogviszony alkalmazására a speciális élethelyzetekben van lehetőség, mint élsportolói, kimagasló művészi tevékenység vagy egészségi állapot jelentős romlása, vagy az iskolától távol vállalt szülői munkavégzés.

A panaszbeadványban foglaltak alapján felmerült az alapvető jogokkal összefüggő visszásság gyanúja, így az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (a továbbiakban: Ajbt.) 18. § (1) bekezdése alapján vizsgálatot indítottam. A vizsgálat eredményes lefolytatása érdekében az Ajbt. 21. § (1) bekezdés b) pontja és (2) bekezdése alapján tájékoztatást kértem az Iskola, a Tankerület, a Pest Megyei Kormányhivatal Pilisvörösvári Járási Hivatal gyámhatósága (a továbbiakban: Gyámhatóság) és a solymári Ezüstkör Szociális Gondozó Központ Család- és Gyermekjóléti Szolgálat (a továbbiakban: Gyermekjóléti Szolgálat) vezetőjétől.

Az érintett alapvető jogok és elvek

- a jogállamiság elve és a jogbiztonság követelménye: „*Magyarország független, demokratikus jogállam.*” [Alaptörvény B) cikk (2) bekezdés];
- a gyermekek védelemhez és gondoskodáshoz való joga: „*Minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz.*” [Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdés];
- a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog „*Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék.*” [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés];

Az alkalmazott jogszabályok

- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.);
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Nkt.);
- a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet (a továbbiakban: EMMI rendelet).

A megállapított tényállás

1. A panaszbeadványban foglaltak ismertetése

1.1 Az Iskola igazgatója megkeresésemre adott válaszában ismertette, hogy 2018. augusztus 27-én érkezett meg a szülői kérelem, amelyben a szülők mindhárom gyermekük tekintetében kérték, hogy a 2018/2019. tanévben magántanulóként folytathassák tanulmányaikat. Az Iskola a kérelmet 2018. augusztus 31-én továbbította a Gyermekjóléti Szolgálat és a Gyámhatóság felé mindhárom gyermek osztályfőnökének aláírásával ellátott osztályfőnöki és igazgatói véleményekkel együtt.

Az igazgató a megkeresett szerveknek küldött véleményében kifejtette, hogy a szülők nem tartják megfelelőnek a jelenlegi „közoktatási környezetet” gyermekük számára, „*ezért az iskolai közösségből kiemelve otthon, illetve egyéb – számunka ismeretlen – közösségekben kívánják gyermekük továbbhaladását biztosítani. Ezt a jelenséget nem kívánom támogatni, egyrészt mert a közoktatási törvény szellemiségével alapvetően egyetértek, másrészt a gyerekek szocializációs fejlődését az iskolai közösségekben látom sokkal inkább biztosítottnak, harmadrészt egy veszélyes és irracionálisan nagy terhet a kollegákra róó folyamatot a kezdeténél szeretnék megakasztani. 10, 20, 50 hasonló státuszú diák bomlasztó hatású lennie a közösségre, ha csak néhány órákra járnának be, és a félévi, év végi vizsgáztatásuk extra terhet jelentene kollégáim számára. Ezért ezeket a kéréseket nem támogatom. Továbbra is támogatni fogom a kiemelkedő sport-, művészeti eredményeket elért tanulók, egészségügyi problémával küzdő tanulók kérelmét, ha biztosítva látom tanulmányi kötelezettségeik teljesítését. A pedagógiai véleményeket azért csatoljuk, hogy lássák, hogy a gyerekek az iskolában jól teljesítenek, jól érzik magukat és nem alulteljesítő, szorongó gyermekeket kívánnak kiemelni az osztályokból.*”

Ezt követően az Iskolához 2018. szeptember 11-i dátummal érkezett az első válasz a solymári Gyermekjóléti Szolgálattól. Ebben azt írták, hogy miután a gyermekek és családjuk nem szerepelnek a nyilvántartásukban, ezért az igazgatói döntéshez nem járulnak hozzá. Az igazgató „kisebb meglepetésekre” 2018. október 9-i keltezéssel kaptak újabb állásfoglalást a solymári Gyermekjóléti Szolgálattól, eszerint ha az Iskola tud lehetőséget biztosítani rendszeres konzultációra, úgy ez a tanulási forma nem fogja károsan befolyásolni a gyermekek fejlődését.

Miután több mint 6 hét eltelt a szülői kérelem Gyámhatósághoz való továbbítása óta az Iskola telefonon kért tájékoztatást. Ekkor azt az információt kapta, hogy a hatóság nem fogja támogatni a magántanulói jogviszony létesítését. Ezek után hozta meg 2018. október 15-én elutasító határozatát az igazgató, akinek pedagógiai meggyőződése, hogy második, harmadik osztályos tanulók számára a mindennapos iskolába járással, a közösségben való léttel, a sokféle értékrend megértésével és elfogadásával olyan szociális kompetenciákat fejlesztenek a diákokban, melyeknek elmaradása vagy hiánya kamasz-, illetve felnőttkorban vissza fog ütni.

A szülők 2018. október 25-én a határozat ellen fellebbezést nyújtottak be, amelyet 2018. október 26-án továbbított a Tankerület vezetője felé. Időközben az Iskolához 2018. október 29-én megérkezett a Gyámhatóság állásfoglalása, amely a gyermekek számára a magántanulói jogviszony létesítését valóban nem javasolták.

Az igazgató hivatkozott, hogy a szülők kérésére egy hosszas megbeszélésen kifejtette pedagógiai meggyőződését, ők viszont ragaszkodtak ahhoz, hogy az ő kifejezésüket használva „tanulócsoporthoz” folytathassák tanulmányaikat gyermekeik e tanévben. A későbbi terveiket firtatva azt válaszolták, hogy a következő tanévben valószínűleg újra iskolába járnának a gyerekek, azután az azt követő tanévben megint fél vagy egész tanévben otthon tanulnának. Mindezt úgy gondolták, hogy az órarend és a tanulócsoporthoz tanórán kívüli tevékenységeinek ismeretében kiválasztanák azokat a foglalkozásokat, tanórákat, amelyeken részt vennének a gyerekek. Ekkor felhívta a figyelmüket arra, hogy a törvény erről bizonyos feltételek mellett rendelkezik. Szóba került a magántanulói jogviszonynak az az aspektusa is, hogy ez azzal a kötelezettséggel jár, hogy félévkor és tanév végén a diák osztályozó vizsgán szerzi meg – a készletgárgyakat kivéve valamennyi tantárgyból – a továbbhaladáshoz szükséges osztályzatait. Erről pedig szintén nem gondolja, hogy a második, harmadik osztályos gyerekek fejlődését szolgálja, különös tekintettel a nemzetiségi osztályba járó tanulóra. A megbeszélésen elhangzott, hogy amennyiben igazgatóként nem változtat az álláspontján, akkor a szülők másik iskolát fognak keresni gyermekeiknek.

A Közép-Budai Tankerületi Központ formai, alaki hiba miatt új, formailag javított döntés meghozatalára utasította az igazgatót a szülők fellebbezésének elbírálása után. 2018. december 12-i keltezéssel hozott az igazgató új határozatot, ebben továbbra is elutasította a szülők kérelmét. 2019. február 6-án a szülők átírták gyermekeiket a lakóhelyük szerint illetékes körzeti iskolába.

1.2 *A Tankerület igazgatója* megkeresésemre adott válaszában hivatkozott arra, hogy a panaszos kérelmüket azzal indokolták, hogy a gyermekeik kitűnő eredményei mellett számos egyéb, a család számára lényeges tevékenységet végeznek, és személyiségük kiegyensúlyozott, sokoldalú fejlődése céljából az otthoni körülményeket tartják a legmegfelelőbbnek. Érvelésüket a tanítókkal történt előzetes egyeztetéssel egészítették ki, illetve ezzel együtt kérték az órák látogatásának biztosítást.

A szülők 2018. október 25-én kelt jogorvoslati kérelmét a Tankerület 2018. november 5-én érkezett, az elbírálás során megállapította, hogy a támadott határozat formai-alaki hibában szenved, ezért az intézményt új, „formailag javított” döntés meghozatalára utasította. Az igazgató 2018. december 12-i új határozatával szemben a szülők nem éltek jogorvoslati kérelemmel.

A Tankerület igazgatója jelezte azt is, hogy az eljárás során a szülők telefonon többször megkeresték a Tankerületet. Ekkor arról adtak tájékoztatást a szülőknek, miszerint a fenntartó a jogszabályok alapján köteles tiszteletben tartani az általa fenntartott intézmény szakmai autonómiáját és az Nkt. 37. § (3) bekezdése alapján akkor bírálhatja felül az intézmény döntéseit, ha jogszabálysértést vagy az intézmény belső szabályzatának megsértését észleli.

A Tankerület igazgatója vitatta a szülő azon felvetését, miszerint a számukra olyan tájékoztatást adott volna, hogy „*a Tankerületnek a gyámhatóság álláspontját figyelembe kell venni, mert az felülírja a gyermekvédelmi szolgálat véleményét*”. Azért sem lehet alapos e hivatkozás, hiszen a szülők nem éltek jogorvoslati lehetőségükkel, nem is volt olyan másodfokú eljárás, ahol a Tankerületnek lehetősége lett volna a gyámhatóság álláspontját figyelembe venni. A tájékoztatás e körben arra irányult, hogy az Iskola feltehetően figyelembe vette a gyámhatóság véleményét, jogszabálysértés vagy belső szabályzat megsértése hiányában nincs mód az elsőfokú határozat felülbírálatára.

A Tankerület igazgatójának álláspontja szerint az Iskola megismételt elsőfokú eljárása megfelelt a jogszabályi rendelkezéseknek: az intézményvezető a magántanulói jogviszonyról hozott döntése előtt kikérte a jogszabályban előírt szervek véleményét, azokat mérlegelte, és saját vezetői hatáskörében döntését meghozta. Úgy látják, hogy a jogszabályi rendelkezés egyértelmű: tanköteles tanulók esetében a magántanulói jogviszony engedélyezéséről a döntési jogkör az intézményvezetőt illeti meg. Az erre irányuló kérelem elbírálása során elsősorban a gyermek (tanuló) érdekeit kell vizsgálni, nem pedig a szülők motivációját, családi körülményeit. E körben a köznevelési intézmény sajátos nevelési, pedagógiai szempontokat is mérlegel. Ehhez a mérlegeléshez jelentős adalékkal szolgálhat a gyámhatóság és a gyermekjóléti szolgálat véleménye.

1.3 *A solymári Gyermekjóléti Szolgálat vezetője* válaszában hivatkozott arra, hogy 2017-ben egy magántanulói státusszal is foglalkozó szakmai fórumon hangzott el, hogy azon kérelmek esetében írjon csak a szolgálat javaslatot, ahol családgondozás keretében már folyik segítő munka a családtagokkal, a szolgálat ismeri személyiségüket, családszerkezetüket, motivációikat, egyéb hátterüket. Ez teszi lehetővé egyrészt, hogy érdemi információkkal járuljon hozzá a gyermekjóléti szolgálat az igazgatói döntéshez, másrészt folyamatosan figyelemmel követhető legyen, hogy beváltotta-e a magántanulói státusz a hozzá fűzött reményeket. A szülő és a gyermek ezzel kapcsolatos vállalt feladatai és a szolgálat által nyújtható segítségek – például korrepetálás, iskolával való kapcsolattartás – mind bekerülnek a gondozási tervbe, amit az érintettek aláírnak. A gondozási tervben foglaltak megvalósulását félévente felülvizsgálják. A családsegítésben részesülő családokat a szolgálat nyilvántartásba veszi, ezzel kezdődhet meg a segítő folyamat. Jelezte az ügyben az igazgatónak, hogy a szolgálatnál nincsenek nyilvántartásban a gyermekek, ezzel arra utalt, hogy nem folyik esetükben családsegítés, nem rendelkeznek róluk elegendő információval.

A Gyermekjóléti Szolgálat az Iskolának megküldött első válasza az alábbiakat tartalmazta: „...*jelenleg érvényben lévő protokoll szerint csak azon gyermekek esetében adhatunk javaslatot, akik szolgálatunknál alapellátásban vannak és róluk, valamint családjukról is rendelkezünk érdemi információval. Fent nevezett gyermekek és családjuk nem szerepelnek nyilvántartásunkban, így az igazgatói döntéshez nem áll*

módunkban hozzájárulni. A levelében megfogalmazott aggályokkal mindenesetre maximálisan egyetértek.”

2018 szeptemberének végén azonban változott a helyzet, mert a pilisvörösvári család-és gyermekjóléti központban tartott járási szakmai értekezleten többek között a magántanulói státusz kérdése is felmerült. Ekkor hangzott el az, hogy kivétel nélkül, minden esetben kell javaslatot adnia a szolgálatnak. Így 2018. október 5-én végül a pilisvörösvári Gyermekvédelmi Központtal közösen családlátogatást tettek, majd ennek eredménye alapján fogalmazták meg 2018. október 9-én kelt második, azaz a magántanuló jogviszony létesítését támogató levelet.

A családlátogatás során felvett környezettanulmány az alábbiakat rögzíti: *„a szülők azért kérik a gyermekek magántanulói státuszát, mert jelenleg a közoktatás keretein kívül, saját erőből megfelelőbbnek látják gyermekeik nevelésének, oktatásának minőségét. Az oktatási intézményben olyan hatásokat tapasztaltak gyermekeiknél, melyek a család értékrendjétől nagymértékben eltérnek. Ezek a digitális eszközök túlzott használata, életkoruknak nem megfelelő tartalmak elérése az iskolatársak által, trágár beszéd, agresszivitás a társak részéről. Tanulási képességeiknek nem megfelelő oktatás, elégtelen a differenciálás. A gyermekek napközbeni felügyeletét teljes mértékben meg tudják oldani, anya a legkisebb gyermekükkel otthon tartózkodik egész nap, továbbá az apai és anyai nagyszülők is közre tudnak működni ebben. Ezt családi szinten már egyeztették. A gyermek egyéni haladását az iskolaitól magasabb szinten tudják vállalni az anya és a nagyszülők együttműködésével. A családtagok között több pedagógus is van. Rendszeresen tartani kívánják a kapcsolatot az osztályfőnökkel és szeretnék, ha a gyerekek heti rendszerességgel részt vennének az iskolai életben, hogy haladásuk üteme, a közösséghez való kapcsolódásuk biztosítva legyen.”*

1.4 A Gyámhatóság vezetőjének válasza szerint az Iskola igazgatójának véleménykérő megkeresése a Gyámhatósághoz 2018. szeptember 11-én érkezett meg. A Gyámhatóság ezután megkereste a pilisvörösvári Városi Napos Oldal Szociális Központot (a továbbiakban: Központ) és kérte a szociális segítő szakemberek javaslatát a gyermekek magántanulói jogviszonyának létesítésére vonatkozóan. *A Központ 2018. október 15-én a gyámhatóság részére megküldött javaslatában a magántanulói jogviszony létesítését a gyermekek szempontjából nem tartotta hátrányosnak, a környezettanulmány során pedig az érintett kiskorú gyermekeket veszélyeztető körülményt nem tárt fel.*

A Gyámhatóság a Központ javaslatát is megismerve a gyermekek magántanulói jogviszonyának létesítését nem javasolta, mert a szülői kérelem nem említett olyan konkrét okot, amelyre hivatkozással a három testvér magántanulói státuszát kérelmezték. Úgy látták, hogy a szülők saját nevelési metódusukat kívánták mindössze ilyen módon érvényesíteni. A gyámhatóságnak a törvény szerint a magántanulói státusz engedélyezése kapcsán véleményezési joga van. Jelen ügyben a Gyámhatóság az Iskola álláspontját tette magáévá, mivel a külön gyámhivatali felkérésre környezettanulmányt készítő Központ eljárása során nem tárt fel olyan okot, amely a „közoktatási törvény szellemiségére tekintettel okot szolgáltatna a gyermekeknek iskolai közegeből történő kiemelésére.”

A vezető jelezte, hogy mivel a döntést az Iskola igazgatója saját hatáskörében hozza meg, a gyámhivatal véleményével szemben a hatályos jogszabályok alapján fellebbezési lehetőség nincsen, hiszen a gyámhivatal az eljárása során érdemi döntést nem hoz.

A vizsgálat megállapításai

I. A hatáskör tekintetében

A feladat- és hatáskörömet, az ennek ellátásához szükséges vizsgálati jogosultságaimat az Ajbt. határozza meg. Az Ajbt. 18. § (1) bekezdése szerint az alapvető jogok biztosához bárki fordulhat, ha hatóság (ideértve a közszolgáltatást végző szervet is) tevékenysége vagy mulasztása az alapvető jogát sérti vagy annak közvetlen veszélyével jár, feltéve, hogy a rendelkezésre álló közigazgatási jogorvoslati lehetőségeket – ide nem értve a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálatát – már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

Az Ajbt. 18. § (2) bekezdés a) pontja értelmében közszolgáltatást végző szervnek minősül függetlenül attól, *hogy milyen szervezeti formában működik az állami vagy önkormányzati feladatot ellátó, illetve e feladat ellátásában közreműködő szerv.* Az Nkt. 1. § (2) bekezdése rögzíti, hogy a köznevelés közszolgálat, és amelynek általános kereteit és garanciáit az állam biztosítja. Az Nkt. 74. § (1)

bekezdése értelmében *az állam gondoskodik* – az óvodai nevelés, a többi gyermekkel, tanulóval együtt nevelhető, oktatható sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése kivételével – *a köznevelési alapfeladatok ellátásáról*. A Gyvt. 14. § (3) bekezdése értelmében a gyermekvédelmi rendszer működtetése állami és önkormányzati feladat. A Gyvt. 16. § (1) bekezdése szerint pedig a gyermekek védelmét biztosító hatósági feladat- és hatásköröket a helyi önkormányzat képviselő-testülete, illetve a gyámhatóság gyakorolja. A Gyszr. 1. § (1) bekezdése szerint a gyámhatóság feladat- és hatáskörét a települési önkormányzat jegyzője, a fővárosi és megyei kormányhivatal gyermekvédelmi és gyámügyi feladatkörében eljáró járási (fővárosi kerületi) hivatala, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi feladatkörében eljáró fővárosi és megyei kormányhivatal gyakorolja.

A fentiek alapján tehát *Iskola*, valamint *annak fenntartója* és a *gyermekjóléti szolgálat egyértelműen* a közszolgáltatást végző szervek közé sorolható, a *gyámhatóság* pedig az Ajbt. 18. § (1) bekezdés a) pontja értelmében *hatóságnak minősül*, így az ombudsman vizsgálati jogosultsága az érintett intézményekre, illetve a fenntartóra és hatóságra egyértelműen kiterjed.

II. Az érintett alapvető jogok és elvek tekintetében

Az alapjogi biztos egy adott társadalmi probléma mögött álló összefüggés-rendszer feltárása során autonóm, objektív és neutrális módon, kizárólag alapjogi érvek felsorakoztatásával és összevetésével tesz eleget mandátumának. Az ombudsmani intézmény megalakulása óta az országgyűlési biztos következetesen, zsinórmértékként támaszkodott az Alkotmánybíróság alapvető jogállami garanciákkal és az alapjogok tartalmával kapcsolatos elvi megállapításaira, valamint – az ombudsmani jogvédelem speciális vonásainak megfelelően – alkalmazta az alapjogkorlátozás alkotmányosságát megítélni hivatott alapjogi tesztek.

Az Alaptörvény vonatkozó rendelkezéseinek szövege Alaptörvény Negyedik Módosításának hatályba lépését követően továbbra is nagyrészt megegyezik az Alkotmányban foglaltakkal, az alkotmányos követelmények és alapjogok tekintetében jellemzően nem tartalmaz olyan rendelkezéseket, amely ellentétesek volnának a korábbi alkotmányunk szövegével. Az Alkotmánybíróság a 22/2012. (V. 11.) AB határozatában arra mutatott rá, hogy *„az előző Alkotmány és az Alaptörvény egyes rendelkezései tartalmi egyezősége esetén éppen nem a korábbi alkotmánybírósági döntésben megjelenő jogelvek átvételét, hanem azok figyelmen kívül hagyását kell indokolni”*. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor a 13/2013. (VI. 17.) AB határozatában kiemelte, hogy az adott határozatban vizsgált törvényi rendelkezések esetében már az Alaptörvény Negyedik Módosítása alapján jár el a korábbi alkotmánybírósági határozatokban foglaltak felhasználhatóságát illetően. A testület ennek kapcsán elvi érveléssel mondta ki, hogy *„az Alkotmánybíróság a hatályát veszített alkotmánybírósági határozat forrásként megjelölésével, a lényegi, az adott ügyben felmerülő alkotmányossági kérdés eldöntéséhez szükséges mértékű és terjedelmű tartalmi vagy szövegszerű megjelenítéssel hivatkozhatja vagy idézheti a korábbi határozataiban kidolgozott érveket, jogelveket. Az indokolásnak és alkotmányjogi forrásainak ugyanis a demokratikus jogállamban mindenki számára megismerhetőnek, ellenőrizhetőnek kell lennie, a jogbiztonság igénye az, hogy a döntési megfontolások átláthatóak, követhetőek legyenek. A nyilvános érvelés a döntés indoklásának létalapja. A korábbi határozatokban kifejtett érvek felhasználhatóságát az Alkotmánybíróság mindig esetről esetre, a konkrét ügy kontextusában vizsgálja.”*

Ha összevetjük az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében, XI. cikk (1)-(2) bekezdésében foglaltakat a korábbi Alkotmány 2. § (1) bekezdésének és 70/F. § (1)-(2) bekezdésének, szövegével, akkor az állapítható meg, hogy a vizsgálat tárgyát képező jogállamiság elve és az oktatáshoz való jog tekintetében nem hoz olyan érdemi változást az Alaptörvény szövege, mely a korábbi alkotmánybírósági gyakorlat elvetését, tartalmi átértékelését alátámasztaná. Így pedig az elvi megállapításaim megfogalmazása, az alapjogok és az alkotmányos elvek értelmezése során – ellenkező tartalmú alkotmánybírósági döntés megszületéséig – irányadónak tekintem az Alkotmánybíróság által mind az Alaptörvény hatályba lépését megelőzően, mind pedig az azt követően meghozott határozatai indokolásában kifejtett megállapításokat, következtetéseket. A tisztességes eljárás jogának érvényesülése kapcsán érdemes kiemelni, hogy immár külön alkotmányi rendelkezés nevesíti *a tisztességes hatósági eljárás*hoz való jogot.

1. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése alapján Magyarország független, *demokratikus jogállam*. Az Alkotmánybíróság korábbi töretlen gyakorlata alapján ennek a jogállami minőségnek nélkülözhetetlen eleme a *jogbiztonság*. Az Alkotmánybíróság által gyakran hivatkozott tétel, hogy a jogbiztonság az állam – s elsősorban a jogalkotó – kötelességévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is *világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatóak és előreláthatóak legyenek a norma címzettjei számára*. Az Alkotmánybíróság döntéseiben felhívta a figyelmet, hogy a jogállamiságnak számos összetevője van, az egyik legfontosabb alapkövetelmény a *közhatalom, a közigazgatás törvény alá rendeltsége*: a közhatalommal rendelkező szervek a jog által megállapított működési rendben, a polgárok számára megismerhető és kiszámítható módon szabályozott korlátok között fejtik ki tevékenységüket. Demokratikus jogállamban ahhoz, hogy a személyek életviszonyaikat, működésüket, magatartásukat a jog által előírtakhoz tudják igazítani, az elvárt kötelezettségeiknek eleget tudjanak tenni, *szükség van a joganyag és a jogi eljárások stabilitására*. A jogbiztonság nem csupán az egyes normák egyértelműségét követeli meg, de az egyes jogintézmények működésének kiszámíthatóságát is.

2. A *gyermek megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz való jogát* az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdése rögzíti. A gyermeket főszabályként minden olyan alapvető jog megillet, mint bármely más embert, de ahhoz, hogy a jogok teljességével képes legyen élni, biztosítani kell számára az életkorának megfelelő minden feltételt a felnőtté váláshoz. Erre tekintettel kifejezetten a gyermekek jogaként rögzíti a törvény a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemre és gondoskodásra való jogot. E védelemre és gondoskodásra a gyermek mindenkivel szemben igényt tarthat. Ennek megfelelően a gyermek szülei, családja, az állam és a társadalom valamennyi tagja is köteles a gyermek jogait tiszteletben tartani, és a társadalom fennmaradásának zálogaként biztosítani számára a megfelelő fejlődéséhez szükséges feltételeket. A gyermekek védelemhez és gondoskodáshoz való joga az állam kötelességét alapozza meg a gyermek személyiségfejlődése intézményes védelmére. A gyermek, mint az alapjogok alanya oldalán az életkorból adódó hátrányokat az állam oldaláról az az intézményvédelmi kötelezettség egyenlíti ki, hogy az államnak aktívan kell cselekednie a gyermekek alapvető jogainak előmozdítása, érvényesülése és védelme érdekében.

A Gyermekjogi Egyezmény preambuluma rögzíti, hogy a gyermeknek, figyelemmel fizikai és szellemi érettségének hiányára, különös védelemre és gondozásra van szüksége, nevezetesen megfelelő jogi védelemre, születése előtt és születése után egyaránt. A *Gyermekjogi Egyezmény* 1991-től a magyar belső jog részévé vált, részes államaként Magyarország kötelezettséget vállalt a gyermekkel foglalkozó, védelmét biztosító intézmények létesítésére, és ezen intézményekben a jogszabályoknak megfelelő szakmai létszám, szakértelem, biztonság, az egészséges környezetet biztosítására. Az *Egyezmény 3. cikke* minden gyermekekkel kapcsolatba kerülő intézményt és hatóságot a gyermek legjobb érdekének megfelelő eljárásra, döntésre kötelez. A gyerekek egyenlő jogait, méltóságuk, fizikai és személyes épségük tiszteletben tartását az *Egyezmény 19. cikke* hangsúlyozza: a gyermeket védeni kell a fizikai vagy érzelmi erőszak minden formájától, amíg a szülők vagy mások gondozásában (pl. gyermekotthon, óvoda, iskola) van.

3. Az Alaptörvény XXIV. cikke immár kinyilvánítja a *tisztes eljárásból való jogot*. Az Alkotmánybíróság döntéseiben felhívta a figyelmet arra, hogy a jogállamiságnak számos összetevője van. Irányadó alkotmánybírósági tézis, hogy a jogállamiság elvéből folyó egyik legfontosabb alapkövetelmény a *közhatalom, a közigazgatás törvény alá rendeltsége*. A közigazgatás törvényessége akkor valósul meg, ha jogilag szabályozott eljárási keretek között működik, a jogkorlátozásra adott felhatalmazást pedig törvényi szinten pontosan kell meghatározni. Nem hagyható figyelmen kívül továbbá, hogy a kiszámíthatóság – beleértve az egységes jogalkalmazást – és az eljárási garanciák biztosítása szorosan összekapcsolódik az egyes alanyi alapjogok, szabadságjogok védelmével, mintegy kölcsönösen feltételezik egymást.

III. Az ügy érdeme tekintetében

1. A tankötelezettség magántanulóként való teljesítése kapcsán

Az Nkt. 45. § (1) bekezdése értelmében – az e törvényben meghatározottak szerint – minden gyermek köteles az intézményes nevelés-oktatásban részt venni, tankötelezettségét teljesíteni. Az intézményes nevelés-oktatás alatt az óvodai nevelést, míg a tankötelezettség alatt az iskoláztatással kapcsolatos kötelezettségek teljesítését értjük. Azt, hogy a tanuló tankötelezettségének miként, milyen formában tehet eleget a vizsgált egyedi ügy időpontjában hatályos Nkt. 45. § (5) bekezdése határozza meg, miként „*a tankötelezettség iskolába járással, vagy ha az a tanuló fejlődése, tanulmányainak eredményes folytatása és befejezése szempontjából nem hátrányos, a szülő kérelmére magántanulóként teljesíthető.*”

Mindezek azt jelentik, hogy *a tankötelezettség teljesítésének módjáról a szülő jogosult dönten.* A tankötelezettség teljesíthető oly módon, hogy a tanuló rendszeresen iskolába jár, de oly módon is, hogy magántanulóként tesz eleget a kötelezettségeinek. Ezt a döntést a szülőnek kell meghoznia. A szülő e döntését az Nkt. 45. § (6) bekezdésében foglalt korlátozással gyakorolhatja, vagyis, az iskola igazgatója a gyámhatóság és a gyermekjóléti szolgálat véleményének kikérése után dönt arról, hogy a tanuló a tankötelezettségének magántanulóként tehet eleget.

A szülő alkotmányosan számon kérhető alapvető kötelezettsége, hogy a gyermeke a tankötelezettségének eleget tegyen, az pedig a szülői neveléshez való joga körébe tartozó *döntés*, hogy ennek iskolába járással vagy magántanulóként tesz eleget, még akkor is, ha az iskolába járás a főszabály, a magántanulói státusz pedig a kivétel. A magántanulóvá válás engedélyezésekor *sajátos az igazgatói döntés és a mérlegelés iránya. Nem azt kell ugyanis az igazgatónak megvizsgálni*, hogy mivel indokolja a szülő gyermek magántanulóvá válását, hanem azt, hogy a tankötelezettség magántanulóként való teljesítése *jár-e a konkrét gyermek, konkrét körülményei* (pl. életkor, a család helyzete) *között hátrányos következményekkel* a számára. Az igazgatói vizsgálatnak tehát tartalmilag azt kell körbe járnia, hogy *az adott gyermek legjobb érdekének megfelelő-e a magántanulóvá válás.* Mindezek ismeretében vizsgáltam az igazgató által hozott elutasító döntést.

A feltárt tényállás szerint *első döntésében* az Iskola igazgatója a magántanulói kérelem elutasítását azzal indokolta, hogy a „közoktatási törvény” szellemiségével alapvetően egyetért, másrészt a gyermekek szocializációs fejlődését az iskolai közösségben látja inkább biztosítottnak.

Az igazgató első döntését megsemmisítette a fenntartó és új döntés meghozatalára utasította. Az igazgató ismételt döntésében a tartalmi álláspontját továbbra is fenntartotta, azzal, hogy a köznevelési törvény szellemiségével alapvetően egyetért. A gyerekeknek az iskolájukban jó helye van, a szocializációs fejlődést, tanulmányi kötelezettségeik teljesítését az iskolai közösségben látja biztosítottnak. Hangsúlyozta, hogy messzemenőig támogatja a tehetségek kibontakozását, a nehéz egészségügyi vagy különleges helyzetben kerülő tanulók megsegítését. Ezért támogatja a speciális esetén a magántanulói kérelmeket, így élsportolói vagy kimagasló művészi tevékenység, egészségi állapot jelentős romlása, időszakosan az iskolától való távoli szülői munkavállalási lehetőség. Továbbá hivatkozott a Gyámhatóság magántanulóságot elutasító véleményére.

Figyelemmel voltam továbbá az igazgató által a Gyámhatóságnak és a Gyermekjóléti Szolgálatnak címzett levelében megfogalmazott véleményre is, amelyben *a fentiek mellett az igazgató az Iskola érdekeit hangsúlyozta.* A feltárt tényállás alapján megállapítható, hogy az igazgató *egyik döntésében sem vizsgálta érdemben a jogszabályban előírt azon követelményt*, miszerint a magántanulóvá válás a gyermekek, mint egyének számára jár-e hátránnyal. Ehelyett hivatkozott e követelménnyel össze nem függő kérdésekre, a törvény szellemiségére, a magántanulóság engedélyezése esetén a tanárookra rótt terhekre, az iskolai közösségben bekövetkező bomlasztó hatására.

Utalt ugyan arra, hogy a gyermekek szocializációs fejlődését az iskolában jobbnak tartja, de nem részletezte ennek indokait sem. Ez utóbbival kapcsolatosan hangsúlyozni kell azt is, hogy az EMMI rendelet 75. § (2) bekezdése az igazgató diszkrecionális jogkörébe utalja annak engedélyezését, hogy a magántanuló a tanórákon vagy egyéb foglalkozásokon részt vegyen: „*az iskola igazgatója köteles tájékoztatni a tanulót és a szülőt a magántanuló kötelességeiről és jogairól. A magántanuló az igazgató előzetes engedélyével vehet részt a tanórai vagy egyéb foglalkozásokon. A magántanuló*

kérelemre felvehető a napközibe és a tanulószobai foglalkozásra.” A szülők éppen e lehetőség biztosítását kérték, annak érdekében, hogy gyermekeiknek kapcsolata maradjon az érintett osztályközösséggel.

Mindezen túl az igazgatónak rendelkezésére állt a Gyermekjóléti Szolgálat 2018. október 9-i érdemi – a szülői kérelmet támogató – véleménye is, de arra a határozatában egyáltalán nem hivatkozott, de a mellőzés indokait sem ismertette. Rögzítendő, hogy az igazgatói döntés meghozatala során sem a gyámhatóság, sem a gyermekjóléti szolgálat véleményéhez nincsen kötve, de *indokolnia kell az attól való eltérését.* Rá kell mutatnom arra, hogy a jogállami elvek megkövetelik azt, hogy egy jogkövetkezményekkel járó döntés meghozatala során a jogi előírásokat a döntéshozó (saját meggyőződésére hivatkozással) ne írhasa felül. Jelen esetben azonban az igazgató az előző követelményeket figyelmen kívül hagyva utasította el a szülő kérelmét, és annak módosítását a megismételt döntésében sem látta indokoltnak megváltoztatni.

Hangsúlyozom, hogy a gyermek sajátos nevelési igénye, vagy beilleszkedési, tanulási vagy magatartási zavarának felmerülése esetén *nem szülői kérelem alapozza meg a magántanulói jogviszony létrehozását, hanem a szakértői bizottság által kiadott szakértői vélemény,* amelyben foglaltak teljesítése az iskola igazgatójára nézve *kötelező.* A gyermekek tartós gyógykezelése esetén pedig elsősorban nem magántanulói jogviszony létrehozása szükséges, hanem a gyógykezelést biztosító egészségügyi intézmény által szervezett oktatáshoz a tanuló *vendégtanulói jogviszony* keretében kapcsolódhat.

Vizsgálatom során figyelemmel voltam az EMMI rendelet 85. § (1)-(2) bekezdése által rögzítettekre is, vagyis arra, hogy az iskola által kiadmányozott iratnak, határozatnak mit kell tartalmaznia. Eszerint kötelező tartalmi elem a nevelési-oktatási intézmény neve, székhelye, az iktatószáma, az ügyintéző megnevezése, az ügyintézés helye és ideje, az irat aláírójának neve, beosztása és a nevelési-oktatási intézmény körbélyegzőjének lenyomata. Mindezeket túl az iskola által hozott határozatot meg kell indokolni. A határozatnak a rendelkező részben és előzőekben ismertetettekben kívül tartalmaznia kell a döntés alapjául szolgáló jogszabály megjelölését, ha pedig a döntés mérlegelés alapján történt, az erre történő utalást és a mérlegelésnél figyelembe vett szempontokat, valamint az eljárást megindító kérelem benyújtására történő figyelmeztetést.

A feltárt tényállás alapján megállapítom, hogy az Iskola igazgatójának mind első, mind pedig a megismételt, második határozata a fent részletesen elemzett tartalmi kérdéseken túl nem tartalmazta sem a döntés alapjául szolgáló jogszabályi rendelkezéseket, sem pedig azt, hogy a döntését mérlegelés alapján hozta, vagy, hogy a döntésénél milyen szempontokat vett figyelembe. Az igazgató döntésének indokolása szerint nem vizsgálta, hogy a tanuló fejlődése, tanulmányainak eredményes folytatása és befejezése szempontjából hátrányt okoz-e a magántanulóvá válása, továbbá határozata nem tartalmazta az EMMI rendeletben meghatározott követelményeket sem.

Mindezek alapján megállapítom, hogy az Iskola igazgatója mulasztásaival a magántanuló kérelmével kapcsolatos eljárásokor és a döntése meghozatalakor a jogállamiság elvével, valamint a panaszos szülők tisztességes eljáráshoz való jogával összefüggő viszásságot okozott.

2. A magántanulói kérelem véleményezésében közreműködő szervek eljárása kapcsán

Az EMMI rendelet 75. § (1) bekezdése alapján, ha a tanuló – a szülő kérelme alapján – a tankötelezettségének magántanulóként kíván eleget tenni, az erre irányuló kérelem benyújtásától számított *öt napon belül* az iskola igazgatója megkeresi a gyermek lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye szerint illetékes *gyámhatóságot és a gyermekjóléti szolgálatot.* *A gyámhatóság és a gyermekjóléti szolgálat az igazgató megkeresésétől számított tizenöt napon belül köteles megküldeni a véleményét.*

A feltárt tényállás szerint a szülő gyermeke magántanulóvá válására vonatkozó kérelmét 2018. augusztus 27-én nyújtotta be az Iskolához. Az igazgató a szülői kérelmet és az ahhoz fűzött saját álláspontját 2018. augusztus 31-én továbbította a gyermekjóléti szolgálat és a gyámhatóság felé, egyben kérve véleményüket. *Mindezek alapján megállapítom, hogy az Iskola igazgatója az EMMI rendelet 75. § (1) bekezdésében rögzített határidőn belül írásban megkereste a gyermek lakóhelye szerint illetékes gyámhatóságot és a gyermekjóléti szolgálatot, azok véleményének megismerése érdekében.*

2.1 A Gyermekjóléti Szolgálat az Iskolának 2018. szeptember 11-én küldte meg válaszát. Ebben a Gyermekjóléti Szolgálat arra utalt, hogy csak azokról rendelkeznek információval,

akkikkel az alapellátás keretében már találkoztak és nyilvántartásukban szerepel. A családról nem rendelkeznek információval. Egyben hozzátette, hogy az igazgatói döntéshez nem áll módjukban hozzájárulni és megjegyezte azt is, hogy az igazgatói aggályokkal egyetért.

A Gyermekjóléti Szolgálat 2018. október 9-én kelt véleményében a családlátogatást követően azonban már arról tájékozta az Iskolát, hogy a szülők értékrendjét és életkörülményeit megismerve, ha az Iskola lehetőséget tud biztosítani a rendszeres konzultációra, a gyermekek egészséges testi, lelki és szellemi fejlődését a magántanulóság nem fogja károsan befolyásolni.

A feltárt tényállás alapján megállapítom, hogy a Gyermekjóléti Szolgálat az Nkt. által rögzített véleményadási kötelezettségét félreértelmezve elsőként nem adott érdemi véleményt az igazgatói megkeresésre, majd ezt felismerve korrigálta tévedését és családnál tett látogatást követően, de már az EMMI rendelet 75. § (1) bekezdésében meghatározott határidő túllépésével küldött csak érdemi véleményt az Iskola felé 2018. október 9-ei levelében. Az eset rávilágít arra a kérdésre, hogy egy a jogalkalmazói gyakorlat során felmerülő jogszabály-értelmezési kérdés megválaszolásakor aggályokat vet fel egy szakmai fórumon elhangzottakra való hagyatkozás.

Mindezek alapján álláspontom szerint a Gyermekjóléti Szolgálatnak az ügyben a vélemény adásával kapcsolatos jogszabálysértő eljárása és értelmezése a jogállamiság elvével összefüggésben visszásságot okozott.

2.2 A feltárt tényállás szerint a *Gyámhatóság* megkereste az illetékességi területén működő Központot, hogy az tárja fel a család körülményeit, a magántanulói kérelem okát, a gyermekek felügyeletét és hogy ki készíti fel a gyermekeket a vizsgákra. A Központ a helyi Gyermekjóléti Szolgálattal közösen látogatta meg a családot, a Központ a Gyámhatósághoz megküldött válaszában az ott tapasztaltak alapján a gyermekek magántanulóságának támogatását javasolta. A Gyámhatóság mindhárom gyermek tekintetében az Iskolát egy mondatban tájékoztatta, hogy a magántanulói jogviszony létesítését nem javasolja. Nemleges véleményében a Gyámhatóság a Központ által tett támogató véleményével ellentétesen kialakított véleményét nem indokolta.

A Gyámhatóság a megkeresésemre adott válaszában az ellentétes vélemény kiadásának magyarázatául felhozta, hogy az igazgató álláspontját képviselte, mivel a Gyermekvédelmi Központ a családnál tett környezettanulmánya nem tárt fel olyan okot, amely a „*közoktatási törvény szellemiségére tekintettel okot szolgáltatna a gyermekek iskolai közegeből történő kiemelésére*”.

Az egyedi panaszügyben a Gyámhatóság eljárásával összefüggő vizsgálatom kiindulási pontját az *AJB-85/2017. számú jelentésben kifejtett álláspont* figyelembe vétele mellett vizsgáltam. E jelentésben részletezettek szerint az Ákr. rendelkezései alapján a hatóság az eljárásai során érdemi döntéseket hoz végzés, vagy határozat formájában. Az eljáró hatóságot véleményadásra az Ákr. nem hatalmazza fel, arra nem kötelezi. Az Ákr. csak a szakértői vélemény kikérését rögzíti.

Hivatkozott jelentésben megállapítottam, hogy az Ákr., a gyermekvédelemre, valamint a gyámügyi eljárásokra vonatkozó ágazati jogszabályok egyike sem tartalmaz olyan rendelkezéseket, amelyek a gyámhatóságot a magántanulóvá nyilvánítással kapcsolatos eljárásban véleményadásra köteleznék. A jogállamiság elve magában foglalja a joghoz kötött közhatalmi cselekvés követelményét: a hatóság kizárólag olyan eljárás, döntés meghozatalára lehet jogosult (egyben kötelezett), amelyet számára jogszabály egyértelműen és világosan meghatároz és felhatalmazást ad. Álláspontom szerint – különösen, ha a gyermek és családja a „véleménykérésig” nem volt a gyámhatóság látókörében – a gyámhatóság e kérdésben nem tud érdemi, az érintett gyermek legjobb érdekét szolgáló, felelős véleményt kialakítani, a gyámhatóság csupán arról tud nyilatkozni, hogy az adott gyermekkel, családdal kapcsolatban folytatott-e, folytat-e eljárást, ha igen, akkor milyen természetűt. Mindennek alapján a gyámhatóság direkt hatásköri felhatalmazás hiányában véleményadásra jogállami keretek között nem kötelezhető, valamint – a szükséges felhatalmazás megadása mellett is – a magántanulói jogviszony a gyermek legjobb érdekével összhangban álló igazgatói engedélyezéséhez a gyámhatóságtól csak a nála fellelhető adatokról, körülményekről kérhető érdemi tájékoztatás. Egyben megállapítottam a jelentésben azt is, hogy a hatósági eljárásra vonatkozó általános szabályok, a gyámügyi eljárásra vonatkozó ágazati szabályok, valamint az oktatásra vonatkozó ágazati szabályok közötti ellentmondás sérti a jogbiztonság követelményét. A kollízió feloldása érdekében az emberi erőforrások miniszter intézkedését kértem, aki válaszában a szükséges jogalkotási lépések előkészítéséről tájékoztattott.

Álláspontom szerint a magántanulói jogviszony létesítése kapcsán a gyámhatóságtól csak a nála fellelhető adatokról, körülményekről kérhető, egyben adható érdemi tájékoztatás. A feltárt tényállás szerint a Gyámhatóság az egyedi ügyben ezzel szemben *párhuzamos eljárást indított el a Központ megkeresésével a helyi Gyermejköltségi Szolgálat eljárása mellett. Az eljárás eredményét – ami rögzítette, hogy a gyermekek számára a magántanulói jogviszony nem okoz hátrányt – nem vette figyelembe és indokolás nélkül a gyermekek magántanulóságát nem támogató javaslatot tett.*

A feltárt tényállás alapján tehát a Gyámhatóság egyáltalán nem vizsgálta és nem értékelte véleményének megfogalmazása során, hogy a tanuló fejlődése, tanulmányainak eredményes folytatása és befejezése szempontjából hátrányt okoz-e a magántanulói minősítés vagy sem. Mindezek alapján megállapítom, hogy a Gyámhatóság a szülő magántanuló kérelmével kapcsolatos vélemény kialakításakor a jogállamiság elvével, a panaszos szülő neveléshez, valamint tisztességes eljárásához való jogával összefüggésben visszásságot okozott.

Figyelemmel voltam arra, hogy az Iskola véleményt kérő levele a Gyámhatósághoz 2018. szeptember 11-én érkezett meg, arra pedig 2018. október 29-én kelt levelével válaszolt. *Mindezek alapján megállapítom, hogy a Gyámhatóság a hozzá érkezett véleménykéretnek jóval az Nkt. által rögzített 15 napos határidőn túl tett eleget, e késlekedése pedig álláspontom szerint sérti a tisztességes eljárásához való jogot.*

3. A fenntartó eljárása kapcsán

A fenntartó az Nkt. 38. § (1) bekezdése értelmében a jogszabálysértésre vagy az intézmény belső szabályzatának megsértésére hivatkozással benyújtott kérelmet másodfokú döntésével elutasíthatja, vagy a döntést megváltoztathatja, megsemmisítheti, és a nevelési-oktatási intézményt új döntés meghozatalára utasíthatja. Az Nkt. 38. § (3) bekezdésében rögzítettek szerint a jogorvoslati kérelem elbírálásakor *a határozat alakjára, tartalmára és közlésére, a döntés kérelemre vagy hivatalból történő kijavítására, kicserélésére, kiegészítésére, módosítására vagy visszavonására az Ákr. rendelkezéseit kell alkalmazni. A fenntartó vezetőjének a szülői kérelem elbírásának eredményeként tehát az Ákr. által rögzítettek szerinti alakszerű döntést kell hoznia.*

A döntés formája az Ákr. 80. § (1) bekezdése alapján *határozat* vagy *végzés*, a hatóság – a törvényben meghatározott kivétellel – *az ügy érdemében határozatot hoz. A döntés legfontosabb tartalmi követelményeit az Ákr. 81. § (1) bekezdése rögzíti. A döntés tartalmazza az eljáró hatóság, az ügyfelek és az ügy azonosításához szükséges minden adatot, a rendelkező részt a hatóság döntésével, a szakhatóság állásfoglalásával, jogorvoslat igénybevételével kapcsolatos tájékoztatással, felmerült eljárási költséggel, a megállapított tényállásra, bizonyítékokra, szakhatósági állásfoglalás indokolására, a mérlegelés, döntés indokaira, az azt megalapozó jogszabályhelyek megjelölésére kiterjedő indokolást.*

A feltárt tényállás alapján a Tankerület határozatának rendelkező része az igazgató első határozatát „*formai hiba*” miatt semmisítette meg és „*formailag javított döntés meghozatalára*” utasította. Az indokolás szerint „*a jogorvoslati kérelmet megvizsgáltam, az elutasítás indokolása a jogszabályi előírásoknak formailag nem felel meg*”. A döntés azonban nem részletezi, hogy a határozat miért, mely jogszabályi követelménynek nem felel meg. E *hiányosság* hozzájárult, hogy az ismételt határozatban sem hoztak a jogi követelményeknek megfelelő, érdemi indokolással alátámasztott döntést.

Mindezek alapján megállapítom, hogy a magántanulói minősítés elutasítása kapcsán a Tankerület felülvizsgálati eljárása során meghozott, érdemi indokolást és annak alátámasztásául szolgáló jogszabályok hivatkozását nélkülöző döntése a panaszosok tisztességes eljárásához való jogával összefüggő visszásságot okozott.

Intézkedéseim

A jelentésemben feltárt, alapvető jogokkal összefüggő visszásság orvoslása, illetve megelőzése érdekében egyedi, illetve általános intézkedést nem fogalmazok meg, tekintettel arra, hogy 2019. szeptember 1-jétől a magántanuló jogviszonyt új szabályozás alapján az egyéni munkarend intézménye váltotta fel.

Budapest, 2020. elektronikus dátumbélyegző szerint

Dr. Kozma Ákos